

GYVENIMO KELIAS TARP LIETUVOS IR AMERIKOS: ARCHITEKTO-RESTAURATORIAUS DANIAUS GLINSKIO ISTORIJA

Loreta Timukienė

„Daug darbo įdėta yra“, – šypsodamasis sako architektas-restauratorius **Danius Glinskis**, aprodydamas istorines Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) patalpas pačiame Niujorko centre. Čia saugomi daugiau nei šimtmečio lietuvių išeivijos istoriją menantys archyvai, kurių išsaugojimui ir skaitmeninimui jis šiandien skiria nemažą dalį savo laiko.

Tačiau Daniaus istorija prasidėjo gerokai anksčiau – Lietuvoje. Tai pasakojimas apie žmogų, kuriam pavyko sujungti dvi šalis, dvi profesines sistemas ir dvi kultūras, neprarandant ryšio su savo šaknimis.

Nuo Vilniaus senamiesčio iki Niujorko dangoraižių

Gimęs Kaune, tačiau užaugęs Vilniuje, Danius save vadina tikru vilniečiu. Baigęs tuometinį Vilniaus inžinerinį statybos institutą (dabartinį Vilniaus Gedimino technikos universitetą), jis pasirinko architektūros studijas. Vis dėlto gana anksti suprato, kad jį labiau traukia ne naujų pastatų projektavimas, o istorija ir restauracija.

Dar sovietmečiu jis pradėjo dirbti Paminklų konservavimo institute. Restauratoriaus darbas reikalavo ne tik projektavimo įgūdžių, bet ir gebėjimo tyrinėti: analizuoti archyvus, ieškoti autentiškų dokumentų, suprasti istorinius sluoksnius.

2022 svente su Judita

„Reikia mokėti skaityti pastatą“, – sako pašnekovas. Restauratoriui pastatas tampa tarsi istorine knyga, kurios kiekvienas sluoksnis pasakoja vis kitą laikotarpį.

Lietuvoje Danius prisidėjo prie svarbių kultūros paveldo objektų tyrimų ir restauravimo projektų: Panemunės pilies, Vilniaus senamiesčio kvartalų, Alantos smuklės ir kitų istorinių pastatų.

Meilė atvedė į Ameriką

1987 metais Danius atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. Tai buvo dar Sovietų Sąjungos laikai, todėl emigracijos procesą lydėjo ilgos patikros, formalumai ir nežinomybė. Vis dėlto sprendimą nulėmė ne profesinės ambicijos, o asmeninis gyvenimas. „Važiavau į nežinią“, – prisimena jis.

Lemiamu gyvenimo posūkiu tapo pažintis su Amerikos lietuve Judita. Sprendimas kurti šeimą atvedė į Niujorką ir visiškai naują gyvenimo etapą. „Man nereikėjo aiškintis sistemos – žmona čia už-

St. Patrick Lady Chapel

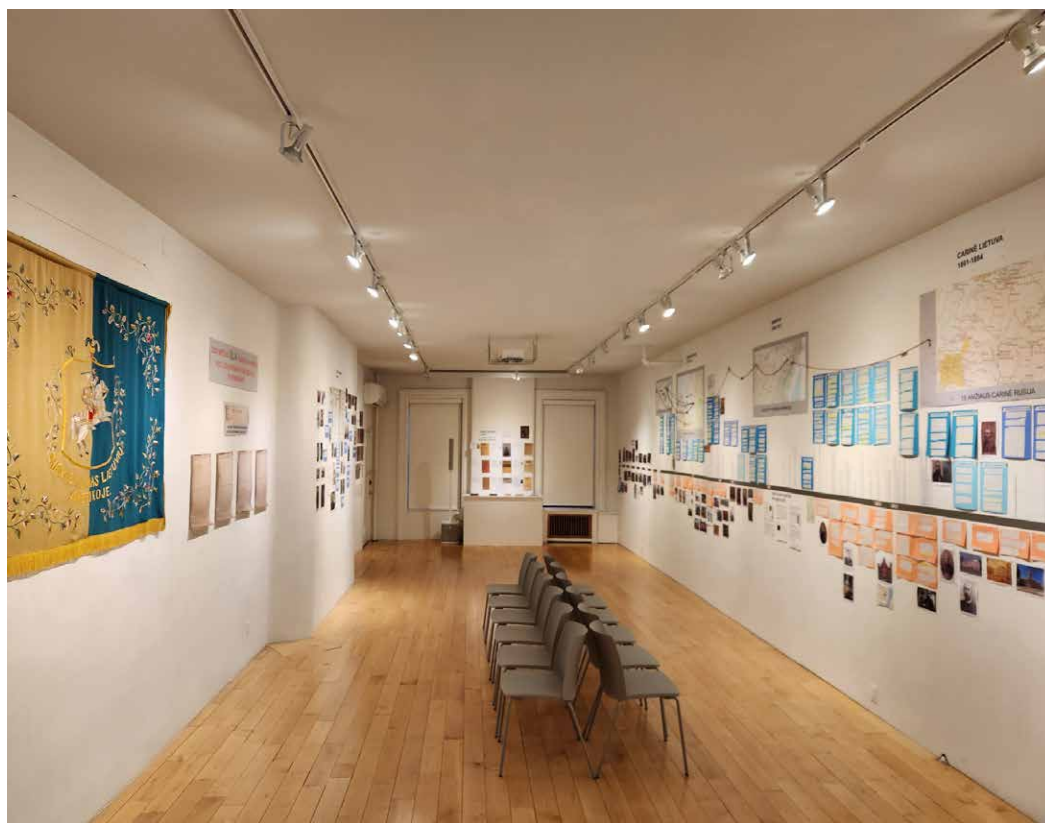
Grand Central Station

augusi, viską žinojo”, – sako Danius, prisimindamas pirmuosius metus Amerikoje.

Viską pradėti iš naujo

Atvykus į JAV, ankstesnis išsilavinimas ir profesinė patirtis automatiškai nebuvo pripažįstami. Kaip ir daugeliui emigrantų, teko pradėti nuo pradžių. Pirmasis darbas buvo braižytojo pozicija. Tačiau architektui padėjo universalus gebėjimas „kalbėti brėžiniais” – profesinė kalba, suprantama visame pasaulyje. „Nieko nereikia, kuo buvai anksčiau – viską turi pradėti iš naujo“, – sako pašnekovas.

Amerikoje jis greitai pastebėjo ir kitokią darbo kultūrą. „Čia nėra nereikalingo darbo”, – pabrėžia Danius. Pasak jo, JAV svarbiausia ne diplomai ar titulai, o konkretūs gebėjimai, atsakomybė ir rezultatai.

Bendras vaizdas

Parodos rengimas

Paskojimas apie Šliupą

SLA prieš restauraciją

SLA perkabiname lentą po restauracijos

SLA vėliavos įteikimas

Restauracija – istorijos išsaugojimas

Šiandien Danius dirba specializuotoje restauravimo įmonėje ir dalyvauja istorinių pastatų atkūrimo projektuose. Vienas įspūdingiausių jo profesinės karjeros etapų – dalyvavimas restauruojant Šv. Patriko katedrą Niujorke. Šis projektas truko ne vienerius metus ir pareikalavo itin kruopštaus darbo. Pagrindinis restauratorių tikslas buvo išsaugoti autentišką istorinį vaizdą, o šiuolaikines technologijas integruoti taip, kad jos liktų nepastebimos.

Didelė darbo dalis susijusi su prarastų architektūrinių detalių atkūrimu. Senos nuotraukos, brėžiniai ir išlikę fragmentai tampa pagrindu atgaivinti interjero dekorą, ornamentus, veidro-

džius ar kitus istorinius elementus. Ypač svarbi restauratoriaus darbo dalis – tyrimai. Atliekami zondažai, nagrinėjami archyvai, lyginamos nuotraukos ir planai.

Lietuvoje sukaupia patirtis Daniui pravertė ir Amerikoje. Čia jis pradėjo naudoti spalvotas istorines kartogramas, leidžiančias vizualiai parodyti, kuri pastato dalis priklauso konkrečiam istoriniam laikotarpiui.

Lietuvybė – sąmoningas pasirinkimas

Paklaustas apie lietuviybę, Danius atsako filosofškai: „Tai ne genas – tai pasirinkimas.“

SLA restauracija

Atvykęs į Niujorką jis aktyviai ieškojo lietuviškos aplinkos, tačiau jį labiausiai traukė intelektualinis ir kultūrinis bendruomenės gyvenimas – diskusijos, susitikimai, idėjų mainai.

Sąjūdžio metais jis bendravo su iš Lietuvos atvykusiais politikais, kultūros ir visuomenės veikėjais, organizavo susitikimus bei diskusijas. Niujorke veikė ir neformali lietuvių intelektualų grupė „Paskutinis sekmadienis“, kur kartą per mėnesį vykdavo pokalbiai, paskaitos ir kultūriniai renginiai.

SLA archyvai – lietuvių istorijos lobynas

Svarbia Daniaus gyvenimo dalimi tapo veikla Susivienijime lietuvių Amerikoje. Iš pradžių jis padėjo tvarkyti archyvus, vėliau tapo organizacijos tarybos nariu.

SLA archyvuose sukaupta neįkainojama lietuvių išeivijos istorija – draudimo dokumentai, narių bylos, emigracijos liudijimai, bendruomeninės veiklos medžiaga.

Šiandien vienas svarbiausių tikslų – šių archyvų skaitmeninimas. „Tai nėra kūrybinis darbas. Tai dokumentas po dokumento, puslapis po puslapio“, – pasakoja jis.

Procesui vis dažniau pasitelkiamas dirbtinis intelektas, kuris padeda atpažinti tekstus, sisteminti informaciją ir palengvina tyrimus. Tačiau Danius pabrėžia, kad technologijos negali pakeisti žmogaus. „Dirbtinis intelektas gali padėti, bet jis neklystamumo negarantuoja.“

Columbus

Kova už lietuvišką paveldą

Pastaraisiais metais vis daugiau dėmesio skiriama lietuviško paveldo apsaugai JAV. Siekiama, kad lietuvių bažnyčios, bendruomenių centrai, klubai ir kiti objektai būtų įtraukti į oficialius istorinio paveldo registrus. Tai ne tik simbolinis pripažinimas. Paveldo statusas suteikia ir teisinę apsaugą nuo galimų griovimo ar pertvarkymo projektų.

Niujorke bendruomenė jau yra susidūrusi su grėsmėmis, kurias kėlė miesto plėtros planai Penn Station rajone. Tokios situacijos paskatino aktyviau bendradarbiauti su JAV ir Lietuvos institucijomis, rinkti parašus, telkti visuomenę ir ieškoti būdų išsaugoti lietuvišką paveldą ateities kartoms.

Tarp dviejų pasaulių

Paklaustas, ar kada nors jautėsi turįs rinktis tarp Lietuvos ir Amerikos, Danius atsako paprastai: „Aš nieko **nemečiau** – kas buvo, tas liko.“

Lietuvių kalba, kultūra ir bendruomenė jam išliko natūralia gyvenimo dalimi, o kartu jis visiškai įsiliejo į amerikietišką profesinį gyvenimą. Galbūt todėl jo istorija nėra tik emigracijos pasakojimas. Tai istorija apie žmogų, kuris sugebėjo išsaugoti savo tapatybę, pradėti gyvenimą iš naujo ir visą gyvenimą skirti tam, kas traukia – istorinei ir kultūrinei atminčiai.

„Praeities gaila, jaunystės gaila, bet reikia žiūrėti į priekį“, – sako Danius Glinskis.

Victoria Theatre